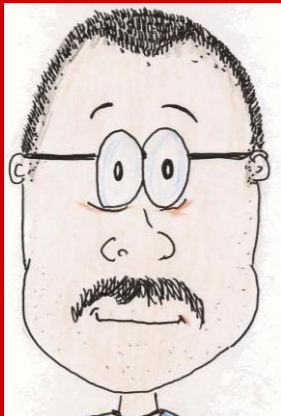

Autettavan tilan arviointi

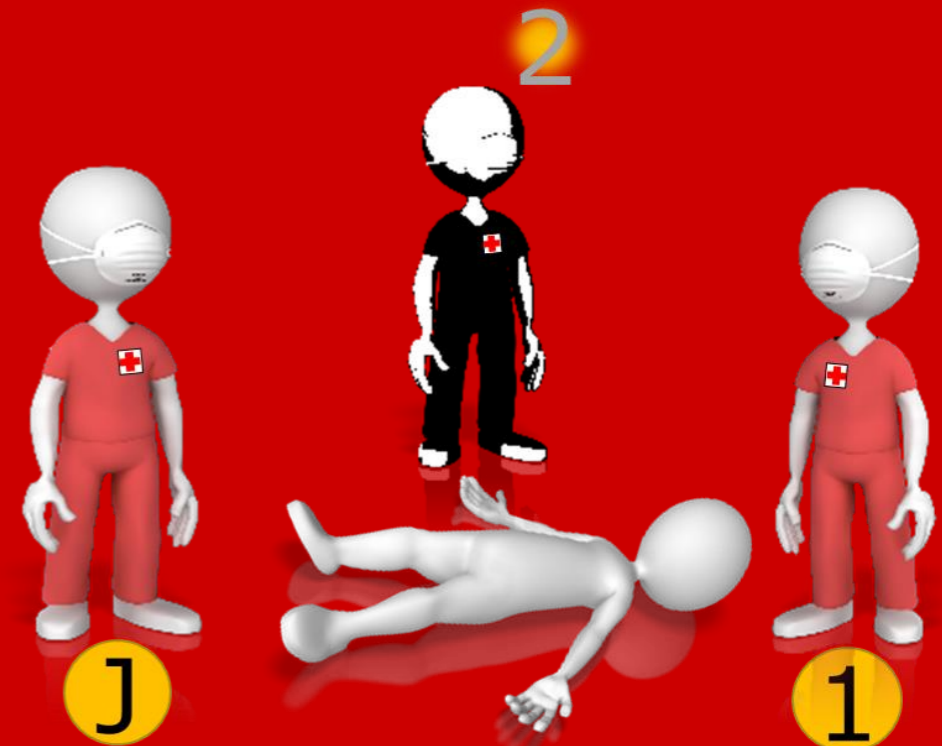
Ajatuksia tilan arvioinnista

Markku Heikkilä
ETK Tampere
YAMK-sh, häiriötilanteiden ja poikeusolojen johtaminen

KUVAT: Jari Lähde, Pirjo Mattila, Markku Heikkilä, PresenterMedia tai jokin muu taho, ehkä tuolloin mainittu kuvan yhteydessä

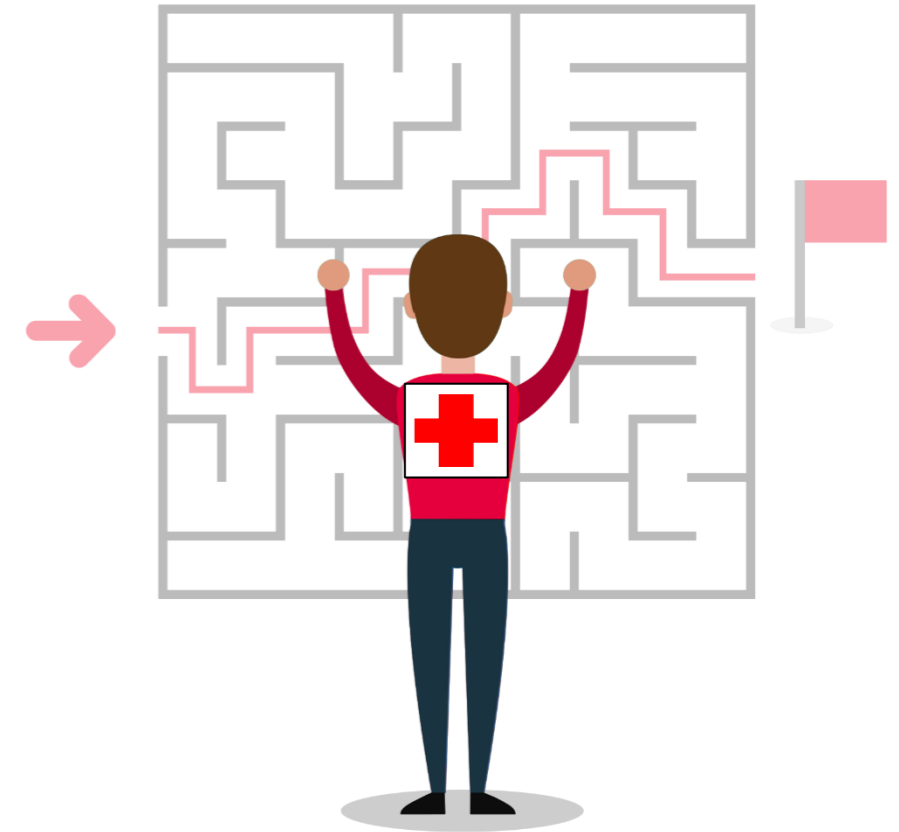
LÄHTEET: lopussa koonti

Kuvat: presentermedia.com

Miksi tilan arviointia tulee toteuttaa? Yksilö- ja organisaationäkökanta

- Arvioidaan autettavan kannalta
 - Todelliset riskit
 - Hoidon todellinen tarve
 - Taktiikka hoidon toteutumiseksi
 - Seurataan annetun avun vastetta
- Arvioidaan organisaation kannalta
 - Todelliset riskit
 - Hoidon todellinen tarve
 - ➔ tarvittavan resurssin määrä ja laatu
 - Taktiikka hoidon toteutumiseksi

Kuvat: [presentermedia.com](https://www.presentermedia.com)

Autettavan kohtaaminen

- Turvallinen työskentely-ympäristö
- Esittäytyminen
- Luottamuksen herättäminen
- Vuorovaikutustaitojen merkitys
- Riskinarvioinnin onnistuminen vs. asennoituminen
- Älä vähättele autettavan vaivoja
- Itsehillintä

Milloin tilaa arvioidaan SPR:n operaatioissa?

→ *Osa johtamista*

Päivystäjä

- Autettavan tilan arviointi hoidon toteuttamiseksi päivystyspaikalla ja selviämispisteessä

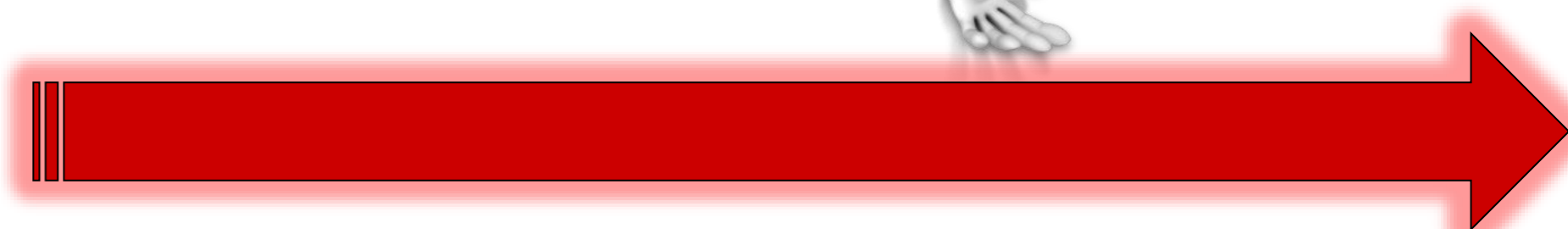
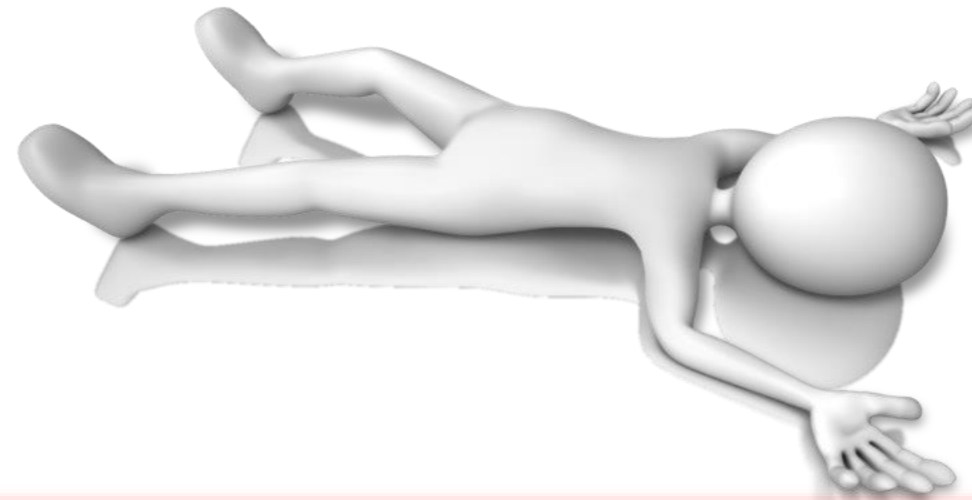
Hoitojohtaja

- Autettavien tilan arviointi hoitopaikan ja -taktiikan päättämiseksi päivystyspaikalla ja selviämispisteessä

Hoitotiimin johtaja

- Autettavan tilan arviointi hoitotaktiikan päättämiseksi kentällä

Tilan arviointi alkaa tilannekuvaraporttilla päivystyksen yleisjohtajalle, kun autettava tavattu

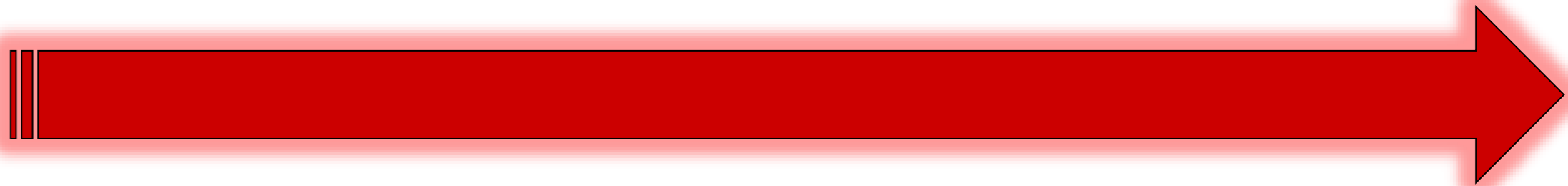

Kuvat: presentermedia.com

“Tuulilasiraportti” päivystyksen yleisjohtajalle, kun kohteessa

Punainen Risti

Kuvat: presentermedia.com

D anger → kohteen turvallisuuden arviointi

Kuvat: presentermedia.com

Vammamekanismi - mikä näyttää pahalta, mikä on paha?

- Lopullisen selviytymisen kannalta syntymekanismi on tärkeämpää kuin esim. potilaan hereillä olo tavattaessa
 - Vrt. auttajia vastaan kävelevä 3:n kerroksen tasolta pudonnut
- Mitä autettava teki/valitti ennen sairauskohtauksen alkua?

Tiimi – ENSIARVIO

1. D TURVALLISUUS

→ J + 1 (+ 2)

2. ENSIARVIO

→ J + 1 (1 + 2)

C suihkuavat vuodot → tyrehdytys

→ 1

R onko hereillä, saako herätettyä?

A onko hengitystiet auki? B hengittääkö riittävästi?

C onko verenkierto riittävää, tuntuuko rannesyke?

D mikä on tajunnan taso, kuinka puhuu?

Kuvat: [presentermedia.com](https://www.presentermedia.com)

Johtaja haastattelee ja kirjaa

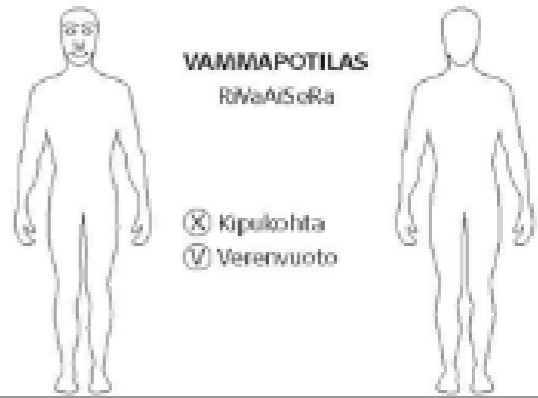
- Kellonaikoja
- Ensiarvio

ENSIÄVUN TARKKAILU/SAATELOMAKE

As. nro: _____

Punainen Risti

Tilaisuus:		Pvm:
Tapahtumapaikka:		Hälytys klo: YY:yy
Autettavan nimi:	Syntymäaika:	Hälyttäjä:
Kotiosoite:		Paikalla klo: YY:zz
Postinumero ja -toimipaikka:		Hälytetty 112 klo:
Lisätietoja, omaiset tms.:		

Tapahtumatiedot (vammamekanismi):	ENSIARVIO:			
	Hengitystie	Hengitys	Verenkierto	Tajunta
	Avoin	Normaali	Rannesyke tuntuu	Horeilla
	Uhattuna	Vaikeutunut	Rannesyke ei tunnu	Heraa puheelle
		Ei hengitä	Ruusu ulkoinen verenvuoto	Heraa kivulle
				Ei heräteltävissä
Tila tavattaessa:				
Aikaisemmat sairaudet, nykylääkitys, allergiat:				

Klo	Hengitys			Verenkierto				Kipu 0-10	Muuta
	Heng. taajuus /min	Hengitys Norm. Rihisevä Vriiova	SpO ₂	Syke /min	Rytmi tasainen - epä-tasainen	RR	Lämpö- raja		

Jos autettava on ensiarvion mukaan
HÄTÄTILAPOTILAS → tarvittaessa **112** Punainen Risti

- **Johtaja**

- varmistaa, että hätäpuhelu toteutetaan/on hoidettu, jos tarve ensiarvion perusteella
- tilannekuva operaation/päivystyksen yleisjohtajalle → turvallisuusjohto
- PÄÄTÖS toteutettavasta taktiikasta (yhdessä operaation/päivystyksen yleisjohtajan kanssa)
- valitun taktiikan mukainen yhteistyö järjestyksenvalvonnan kanssa

112

HÄTÄsiirto

Punainen Risti

- Perusteltua, kun
 - massiivinen ulkoinen verenvuoto → siirto verenvuodon tyrehtyttämiseksi
 - selkeästi poikkeava hengitys, kriittinen hengitysvaikeus tai ilmatie uhattuna → siirto hengityksen turvaamiseksi
 - rannepulssi ei tunnu → siirto verenkierron turvaamiseksi
 - syvä tajuttomuus (ei kipureaktiota) → siirto hengitysteiden turvaamiseksi
 - elottomuus alle 10 min → siirto elvytyksen aloittamiseksi
 - hoitopaikka on vaarallinen (esim. tulipalo, yleisömassa) → pelastaminen
- Mikäli mahdollista, massiivinen raajaverenvuoto tyrehtytetään kiristysiteellä ja tukossa oleva hengitystie avataan jo ennen hätäsiirtoon ryhtymistä
- Potilaan tuenta ei saa viivästyttää hätäsiirtoa
 - käytännössä tehdään minimaalinen manuaalinen tuenta tai ei tuentaa lainkaan
 - siirtomenetelmänä nopein tarkoituksenmukainen → raahaaminen, kauhapaari tms.

Hätäsiirto

Punainen Risti

Tiimi – TARKENNETTU TILAN ARVIO sairastunut vai loukkaantunut?

A + B ⇒ **1** avoimet hengitystiet ja riittävä hengitys, kaularangan tuki tarvittaessa

- hengitystaajuus, -äänet, -liike, (evy SpO₂)

C ⇒ **1 / 2 / J** riittävä verenkierto

- syketaajuus, tuntumispaikka, lämpöraja

D ⇒ **1** tajunnan arviointi

- puheen seuranta

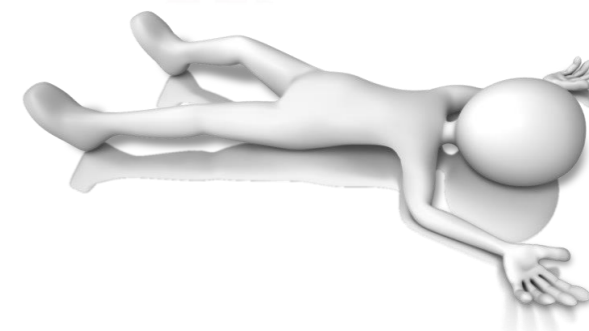
E ⇒ **1 / 2 / J** vammojen tutkiminen

- rinta-vatsa-kallo-ranka-raajat

• **Kylmältä suojaaminen** ⇒ **2 / J**

2

1

Kuvat: [presentermedia.com](https://www.presentermedia.com)

Johtaja kirjaa

- Ensiarvio
- Nimi ja sotu
- Tapahtumatiedot
- Tarkennettu tilan arvio
- EA ja vaste
- Aikaikkuna

Tilaisuus:	Pvm:
Tapahtumapaikka:	Hälytys klo: YY:yy
Autettavan nimi: Erkki Eturessu	Syntymäaika: 131191-ABCD
Kotiosoite:	Hälyttäjä:
Postinumero ja -toimipaikka:	Paikalla klo: YY:zz
Lisätietoja, omat s. tms.:	Hälytetty 112 klo: YY:zx

Tapahtumatiedot (vammamekanismi):	ENSIARVIO:
Pudonnut tapahtuma-alueella tilapäisen katsomon ylätasolta	Hengittystie Hengitys Verenkierto Tajunta
kaiteen läpi 5 m matkan asfaltille. Jäänyt makaamaan liikkumat-	☒ Avoin ☐ Normaali ☒ Rannesyke tuntuu ☐ Herolla
tomana. Järjestyksenvalvonta hälyttää heti tapahtuman ea-ryhmän	Uhaituna ☒ Vaikuttunut ☐ Rannesyke ei tunnu ☒ Herää puheelle
paikalle, tavoitetaan autettava 3 min putoamisesta	Ei hengitä ☐ Rannesyke ulkoinen verenvuoto ☐ Herää kävälle
	Ei heräteltävissä ☐
Tila tavattaessa:	<p>VAMMAPOTILAS RIVAScRa</p> <p>X Kipukohta V Verenvuoto</p>
Makaa oikealla kyljellään maassa. Tavattaessa herätellään puhut-	
tamalla ja ravistelulla. Vastaa sekavasti lyhyitä lauseita. Valittaa	
kipua hengittäessä, vasemmassa kyljessä ja lantion alueella. Ei	
liikuta jalkojaan omatoimisesti. Vasen jalkaterä kääntynyt ulospäin.	
Ei kipua niskan tai rangan alueella.	
Aikaisemmat sairaudet, rykyhäiriöt, allergiat:	
Aiemmin terve	

Klo	Hengitys			Verenkierto				Kipu 0-10	Muuta
	Heng. taajutus /min	Hengitys Norm. Roksessa Vinkava	SpO ₂	Syke /min	Rytmi tasainen - epätasainen	RR	Lämpö- raja		
XX:xx	25	äänetön		120	Tas.	Ranne +	Kynnärv.	9	

Annettu ensiapu ja saavutettu vaste:

Käännetään tuetusti selinmakuulle lämpöpeiton päälle. Suojataan lämmöhukalta.

Nostetaan kauhapaareilla tyhjiöpatjalle selinmakuulle, tuetaan lantion seutu ja vas jalka.

Seurannan aikana unelias, puheella heräteltävissä. Ei suostu puhaltamaan alkometriin.

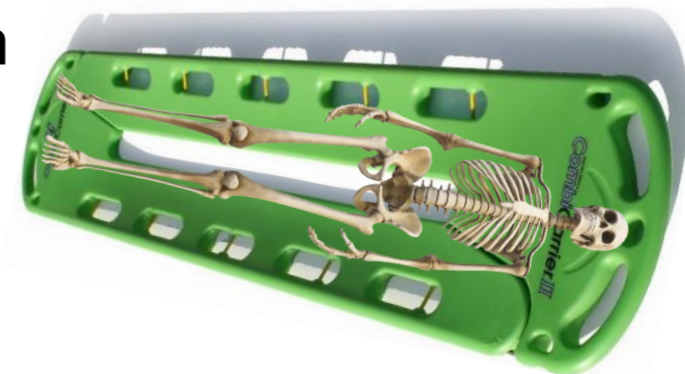
Hoito-ohjeen pyytäminen: _____ Nimi / yksikö: _____

Autettavan lähtöaika, jatkohoitopaikka ja kuljetus: Hoitovastuu ensihoidolle klo ZZ.zz

Osaston yhteystiedot: _____

Peruselintoiminnoissa häiriöitä → kiireellinen siirto päivystyksessä ? = siirto < 15 min → tukeminen

- Keskitytään autettavan kylmältä suojaamiseen ja hengitysteiden turvaamiseen
- Vamman jälkeen kaularangan mahdollinen tukeminen käsin
 - autettava itse tukee, jos mahdollista → opasta tukemisessa
 - kovan kaulurin käyttö, jos EVY
- Toteutetaan kiireellinen siirto tapaamispaikalta kohti ensihoitoa (hoitopaikkaa), jos
 - lävistävä vamma vartalolla → Load and Go kantotuolilla tai kauhapaareilla, jos useita auttajia
 - työskentely tapaamiskohteessa mahdotonta
 - melu, väkimassa

- henkisen ensiavun tarvearvio

- ❑ Vaaraksi itselle tai muille
- ❑ Joutunut raiskatuksi
- ❑ Läheisen äkillinen kuolema

**SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON
PÄIVYSTYKSEEN**

- ❑ Tullut pahoinpidellyksi
- ❑ Saanut paniikkikohtauksen tai tuntenut oireita
- ❑ Nyt tuntenut itsensä, läheisen tai kaverin uhatuksi
- ❑ Jäänyt loukkuun (esim. yleisömassassa) tai avun saanti viivästynyt
- ❑ Tapahtuma-asumus mennyt asuinkelvottomaksi tai omaisuus hävinnyt
- ❑ Aiempi mt-tausta, nyt laiminlyöty hoito tai huonontunut tilanne
- ❑ Jäänyt yksin → menettää tilanteen hallinnan
- ❑ Aiempi kokemus (suur)onnettomuudesta tai uhkatilanteesta

HEA
päivystäjälle
tarkempaan
arvioon

Tarkempaan
arvioon, jos
"oireinen"

Nyt kysyttävää, huolia, murheita tähän tai johonkin muuhun esille tulleeseen asiaan liittyen?

Lähteet:

- *SPR:n päivitettyihin ensiapuohjeisiin 2015*
https://www.punainenristi.fi/sites/frc2011.mearra.com/files/tiedostolataukset/uudet_ensiapuohjeet_2016_0.pdf
- *Tilan arvio – Oireista työdiagnoosiin, 2016*
- *Ensihoito-opas, 8. painos 2016*
- *Ensihoito, 5. painos 2015*
- *Ensihoidon perusteet, 5. painos 2014*
- *Vammapotilaan hoito, Ångerman S., Finnanest 2017, 50*
- *TAYS ensihoitokeskuksen ensihoidon toimintaohjeeseen "Traumapotilaan tuenta, siirto ja lämpötalouden hoito"*
PSHP 16.6.2020